

Tomasz Marcin
DUDZIŃSKI

Gruss aus Gleiwitz

Część X: Pierwsze lata powojenne

Wydanie darmowe.

*Handel niniejszą publikacją jest
zabroniony.*

*Niniejsza publikacja może być kopiowana
przez Użytkownika oraz nieodpłatnie
rozprowadzana.*

*Zabronione są jakiekolwiek zmiany w
treści publikacji bez pisemnej zgody
autora.*

Egzemplarz nr 005

Użytkownikiem egzemplarza jest:

Władysław Gębczyk

Tomasz Marcin DUDZIŃSKI

Gruss aus Gleiwitz

*Część X:
Pierwsze lata powojenne*

Tomasz Marcin Dudziński
„Gruss aus Gleiwitz. Część X: Pierwsze lata powojenne”

Copyright© by Tomasz Marcin Dudziński
All rights reserved

Fotografie: archiwum, Krzysztof Wójcik i Tomasz Marcin Dudziński
Projekt okładki: Tomasz Marcin Dudziński

Wydanie III

Wizerunki polskich banknotów umieszczono za zgodą
Departamentu Emisyjno-Skarbcowego NBP
(nr pisma: DES-E-MM-077-43/10/956/2010 z 08.03.2010 r.)
Pomimo dołożonych starań nie udało się skontaktować ze spadkobiercami
praw autorskich projektanta, Pana Wacława Borowskiego).

Gliwice, marzec 2012

Roosevelt sprzedał Polskę bez mrugnięcia okiem, a Stalin dokonał namaszczenia komunistów na kolejnych jej władców. Komuniści usankcjonowali swoje dojście do władzy fałszując wybory. Elementami życia codziennego stała się cenzura, ubecja i ormowcy.

Z miasta poznikały niemieckojęzyczne szyldy. Na niepamięć skazano niemieckich patronów gliwickich ulic. Na cmentarzach zniszczono niemieckie nagrobki.

Czy antykomunistyczne podziemie miało jakiekolwiek szanse w konfrontacji z poplecznikami Stalina? Czym była Miejska Rada Narodowa? Czy skrót DDR oznaczał tylko „dni do rezerwy”? I co w Gliwicach robiła „Chmurka”?

Kolejna część opowieści o historii miasta to walka komunistów o utrzymanie monopolu władzy, ale także odbudowa Gliwic.

Zapraszam na wycieczkę w przeszłość. Cel wyprawy to lata:

1946 – 1951

*„Miasto, które nie zna swojej przeszłości,
nie ma przyszłości.”*

1946

- 1 stycznia – Hutę Gliwice przyłączono do Huty Pokój.
- 3 stycznia – Wchodzi w życie ustawa o nacjonalizacji przemysłu. Wszystkie przedsiębiorstwa przemysłowe należące uprzednio do Niemców przechodzą na własność państwa.
- Styczeń – Budynki dawnego prezydium policji przy ul. Zygmunta Starego (ob. szpital wojskowy) przejmuje od NKWD Urząd Bezpieczeństwa Publicznego.
- 28 stycznia – Ulicę Klasztorną przemianowano na ul. Wieczorka, natomiast ul. Dworcową na ul. Józefa Stalina.
- 7 luty - Wobec trudności na granicy stref okupacyjnych w Niemczech, wojewoda Aleksander Zawadzki wydaje zarządzenie o przerwaniu akcji wysiedlania.

Pierwszymi ofiarami „odniemczania” miasta byli ludzie.
Potem przyszedł czas na ulice i cmentarze.
Na zdj.: relikwiarz cmentarza Starokozielskiego, fot.: autor.

- 13 luty - Armia Czerwona opuszcza budynek szkoły przy ul. Okrzei (dawna Waldschule) oddając go polskiej administracji.
- 14 luty – Spis powszechny: miasto zamieszkuje 95 835 Gliwiczan.
- 21 luty – Uchwałą Rady Ministrów została powołana do życia Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej (ORMO).
- 25 luty – Przy gliwickiej Straży Pożarnej uruchomiono Ochotnicze Towarzystwo Ratunkowe.
- 28 luty - Podjęto decyzję o przeniesieniu cmentarza czerwonoarmistów z Placu Mickiewicza.
- 12 marca – W przypadkowej potyczce, prawdopodobnie z szabrownikami, ginie Wacław Proszowski ps. „Wampir”, dowódca oddziału Armii Krajowej. Jego żołnierze przechodzą pod dowództwo Alfreda Gabora.
- 20 marzec – Dekretem Krajowej Rady Narodowej politechnika została oficjalnie przeniesiona do Gliwic.
- Marzec - W budynku dawnego Liceum Maryjnego powstaje Liceum Pedagogiczne.
- Franciszek Lang ps. „Lampart”, dowódca WiN w Gliwicach zostaje zdekonspirowany i zmuszony do ucieczki.
- Współpracę rozpoczynają dwie podziemne organizacje młodzieżowe: „Młodzież Wszechpolska” i „Młodzież Wielkiej Polski”.
- W opuszczonym przez NKWD budynku po dawnym prezydium policji powstaje szpital wojskowy (czynny do dziś).
- 28 kwietnia - Weryfikacja narodowościowa Ślązaków zarządzona przez Krajową Radę Narodową.

Już w pierwszym roku po zakończeniu wojny w mieście zaczęły działalność instytucje kulturalne skupiające lokalną inteligencję.

Na zdj.: tablica pamiątkowa poświęcona kompozytorowi Ludomirowi Różyckiemu.

Fot.: autor.

- 1 maj - Władze organizują pochód pierwszomajowy. Spędzeni na demonstrację mieszkańcy miasta zachowują się niejednokrotnie wbrew oczekiwaniom władz.
- 3 maj - Wbrew zakazowi władz, tuż po uroczystościach kościelnych rozpoczyna się patriotyczna demonstracja z okazji rocznicy uchwalenia konstytucji. Demonstracja przeradza się w masowy sprzeciw antykomunistyczny, dochodzi do starć z milicją. Wezwane na pomoc wojsko wykazało bierną postawę wobec demonstrantów. Po samych zajściach dochodzi do aresztowania 180 najbardziej aktywnych uczestników, studenci zostają relegowani z uczelni.
- 4 maj - Z rozkazu wojewody gen. Aleksandra Zawadzkiego władze miasta usiłują zorganizować kontrmanifestację robotników jako akt poparcia dla komunizmu. Zmuszeni do udziału robotnicy i kolejarze przeszli przez miasto w milczeniu.

- 12 maja – Na ul. Wieczorka pod kołami radzieckiej ciężarówki prowadzonej przez pijanego czerwonoarmistę zginął Leopold Socha, przesiedleńca ze Lwowa, odznaczony medalem Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata za uratowanie w czasie wojny kilkunastu osób pochodzenia żydowskiego.
- Maj – W mieście odbyło się tajne spotkanie dowództwa antykomunistycznej organizacji „Wolność i Niepodległość”.
- Maj - Z Gliwic wyjeżdża na zawsze Theophil Woschek, były gubernator Provinz Oberschlesien, znany adwokat, zagorzały antyfaszysta, obrońca Żydów i Polaków, honorowy obywatel Gliwic.
- 1 czerwiec – Prezes Rady Ministrów wydaje rozporządzenie zakazujące produkcji i sprzedaży wędlin luksusowych.
- 13 czerwca – Na Politechnice Śląskiej przyznano pierwszy tytuł doktora nauk technicznych.
- Z Politechniki Śląskiej relegowano 150 studentów będących najbardziej aktywnymi działaczami opozycji.
- Nazwa Szywałd (Schönwald) zostaje zastąpiona nazwą Bojków.
- W hucie „Łabędy” uruchomiono wydział konstrukcyjny i wydziały mechaniczne.
- 22 czerwca – Miejska Rada Narodowa podejmuje decyzję o „odniemczeniu miasta”.
- Czerwiec – Zostaje aresztowany były żołnierz AK Zbigniew Kutermacha, ps. „Czarny”, członek antykomunistycznego Konspiracyjnego Wojska Polskiego, komendant gliwickiego oddziału „Kuźnia”, organizator siatki wywiadowczej wewnątrz komendy Milicji Obywatelskiej.

Kolejnymi ofiarami nowego ładu były pomniki. Zniknął pomnik górnika, ułana i śpiący lew.

Na zdj.: lew czuwający.

Fot.: Krzysztof Wójcik.

- *Polskie Linie Lotnicze LOT obsługują połączenie lotnicze na trasie Gliwice – Warszawa.*
- *Huta Gliwice rozpoczyna produkcję kolejowych zestawów kołowych.*
- *Zlikwidowano obóz pracy w Łabędach.*
- *Kanał Gliwicki w całości przekazano stronie polskiej.*
- *30 czerwca – odbyło się referendum ludowe, nagminnie fałszowane przez komunistów.*
- *22 lipca – W Hucie Gliwice miał miejsce pierwszy spust surówki.*
- *Lipiec – Zostaje zlikwidowana sowiecka komendantura wojenna. W jej miejsce powstaje Wojenna Komenda Miasta Gliwice. Jej pierwszym dowódcą został por. Stypnicki.*
- *14 sierpnia – Urząd Bezpieczeństwa aresztuje ostatnich żołnierzy oddziału AK Alfreda Gabora.*
- *27 sierpień - przed międzynarodowym trybunałem w Norymberdze zakończono przesłuchania Alfreda Naujocksa w sprawie prowokacji Gliwickiej.*

- *W obozie przejściowym dla wysiedlonej ludności niemieckiej wybucha epidemia tyfusu. Ofiary zostają pochowane na Cmentarzu Hutniczym.*
- *Z kraju wyjeżdża na stałe gliwicki rabin Leitner. Jego miejsce zajmuje rabin Kiwa Gross.*
- *Powstaje Górniczy Związkowy Klub Sportowy „Górnik” Gliwice.*
- *Zapada decyzja o dalszym wykorzystaniu radiostacji w Gliwicach. W związku z tym przeprowadzono gruntowny remont obiektu.*
- *10 września – Wojska radzieckie przekazują miastu budynki dawnej Frauenklinik (ob. tzw. Stara Onkologia) oraz budynki Szpitala Miejskiego przy ul. Kościuszki.*
- *20 września - W Gliwicach urodził się Julian Kornhauser, krytyk literacki, poeta i prozaik.*
- *21 września – 10 Oddział Ochrony Pogranicza zostaje rozformowany. W jego miejsce powstaje Katowicki Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza nr 10 ze sztabem w Gliwicach.*

*Od niepamiętnych czasów ważną
rolę w życiu miasta pełniły
gliwickie regimenty.
Podobnie było także i po wojnie,
a Ludowe Wojsko Polskie na stałe
wpisało się w historię miasta.*

Na zdj.: medal pamiątkowy.

Fot.: autor.

- 24 wrzesień – W Gliwicach urodził się Janusz Steinhoff, polityk, wicepremier i minister gospodarki w rządzie Jerzego Buzka, wielokrotny poseł na Sejm RP.
- Klasztor po ss. Boromeuszkach przy ul. Chorzowskiej przejmują Księża Misjonarze Świętej Rodziny.
- W Gliwicach urodził się najbardziej znany gliwicki rzeźbiarz Jan Śliwka, pomysłodawca i autor ruchomych rzeźb muzycznych.
- 4 października - Prezydentem Gliwic zostaje Jan Koj, powstaniec Śląski, chadek.
- 23 października – Sąd skazuje antykomunistę Zbigniewa Kutermachę, ps. „Czarny”, na karę śmierci.
- Koło Lotnicze Politechniki Śląskiej organizuje pierwszy kurs szybowcowy.
- 28 listopad – Wojskowy Sąd Rejonowy skazał na karę śmierci członków zbrojnego podziemia antykomunistycznego, m. in. Alfreda Gabora (wyrok zmieniono na karę dożywotniego więzienia).
- 5 grudnia - W Gliwicach urodził się Zdzisław D. Kamiński, redaktor telewizji znany z programu popularno - naukowego „Sonda”.
- 15 grudzień – Gliwickie muzeum oficjalnie wznowiło działalność.
- Grudzień – Oddano do użytku szpital Miejski przy ul. Kościuszki.
- 17 grudzień – Z inicjatywy Fryderyka Haydera w mieście powstał oddział Związku Polskich Artystów Plastyków.
- 18 grudnia – Gliwickie muzeum zorganizowało pierwszą powojenną wystawę.
- W dawnym Konwikcie Św. Józefa przy ul. Kozielskiej siedzibę znalazło Gimnazjum Kupieckie.

- *Grudzień – Wojska radzieckie przekazują miastu budynek obecnego szpitala miejskiego przy ul. Kościuszki.*
- *Z końcem roku miasto ma 96 188 mieszkańców.*

1947

- *Komendantem Wojennej Komendy Miasta Gliwice zostaje mianowany mjr Jankowski.*
- *16 stycznia – Miasto odwiedza minister przemysłu Hilary Minc.*
- *18 stycznia – UB aresztuje 55 Gliwiczan, członków Polskiego Stronnictwa Ludowego uznanego za ugrupowanie reakcyjne.*
- *19 stycznia – Odbyły się wybory do Sejmu. Dzięki szykanom wobec obywateli oraz licznym fałszerstwom wyborczym wygrali komuniści.*
- *5 lutego – Przewodniczącym Rady Państwa został Bolesław Bierut.*
- *28 lutego - W Gliwicach urodził się Włodzimierz Lubański, jeden z najlepszych piłkarzy w historii polskiego futbolu. Rozegrał w reprezentacji Polski 80 spotkań i strzelił 50 goli.*
- *9 marca – Podczas trwania okolicznościowej uroczystości zostały wręczone pierwsze akty nadania ziemi.*
- *Kwiecień – rozpoczyna się proces przejmowania przez państwo handlu oraz podporządkowania spółdzielczości.*
- *Państwowa Centrala Handlu uruchamia w mieście Powszechny Dom Towarowy.*
- *Zostaje powołana Dyrekcja Budowy Osiedli Robotniczych w Gliwicach.*
- *3 maja – Grupy aktywu robotniczego przy udziale funkcjonariuszy ORMO i UB rozbijają formującą się manifestację patriotyczną.*

- 8 maj - W imieniu Naczelnika Garnizonu Miasta Gliwice starszy lejtnant Rodiczew przekazuje przedstawicielom Prezydenta Miasta cmentarz żołnierzy radzieckich u wylotów ulic: Świętokrzyskiej, Korfantego i Górnych Wałów. Na cmentarzu pochowano 840 żołnierzy, w tym dwóch bohaterów Związku Radzieckiego, kpt. Brjuhanowa i chor. Harkina.
- Czerwiec – Absolwentem liceum przy ul. Górnych Wałów został Tadeusz Kłopotowski, biochemik, senator, były żołnierz Armii Krajowej.
- Na Placu Krakowskim powstała prowizoryczna hala targowa.
- W gliwickiej fabryce drutu udaje się uruchomić oddział siatkarni i łańcuchów.
- 15 lipca - W budynku po Frauenklinik powstaje Instytut Przeciwrakowy (ob. Stara Onkologia).
- Lipiec – Śląski okręg WiN – „Wolność i Niezawisłość”, konspiracyjnej organizacji antykomunistycznej zostaje rozwiązany.
- Gliwiczanie jest 103 141.

Człowiekiem nr 1 w polskich strukturach władzy niepodzielnie był zaufany człowiek Stalina, komunista Bolesław Bierut. Niektórzy historycy wysnuwają hipotezy, że był on „matrioszką”, ludzko podobnym i ślepo posłusznym agentem Moskwy sprawującym władzę w imieniu Stalina.

Na zdj.: portret Bolesława Bieruta.

Fot.: autor.

- *Powracający do kraju reemigranci z Lotaryngii są osiedlani w Wilczym Gardle.*
- *Z przyczyn sanitarnych postanowiono zlikwidować kąpielisko miejskie w Parku Chrobrego.*
- *W Gliwicach w secesyjnej kamienicy przy ul. Dubois powstaje Szkoła Asystentek Technicznych.*
- *W Gliwicach urodził się Wiesław Rozłucki, współzałożyciel i prezes Giełdy Papierów Wartościowych.*
- *14 września – Miejska Rada Narodowa rozpiła konkurs na nowy herb miasta.*
- *1 października - Budynek byłego liceum Eichendorffa - późniejszy radziecki szpital wojskowy zostaje przekazany Politechnice Śląskiej. Znajduje tam siedzibę Wydział Mechaniczny. Następuje uroczysta inauguracja kolejnego roku akademickiego.*

1948

- *Zapada decyzja o zamknięciu Cmentarza Hutniczego.*
- *27 stycznia - Z okazji 3 rocznicy powrotu Gliwic do macierzy Komitet Miejski PZPR funduje tablicę pamiątkową, która zostaje wmurowana w ścianę ratusza.*
- *25 luty – akcją „odniemczania” miasta objęto gliwickie cmentarze. Usuwane są niemieckie nagrobki, bądź też same niemieckie napisy.*
- *15 marca – Dowódca radzieckiego garnizonu przekazał miastu nowy cmentarz żołnierzy Armii Czerwonej przy ul. Sobieskiego. Teren zagospodarowano według projektu architekta Waltera Scubello. Zapadła też decyzja o likwidacji wszystkich pozostałych cmentarzy wojennych, co zrealizowano do 1950 roku.*

- 20 marca – Rozformowaniu i przekształceniu ulega Katowicki Oddział WOP nr 10. Powstaje 21 Brygada Ochrony Pogranicza.

Komuniści, ze względów ideologicznych, bardzo szybko popadli w konflikt z duchowieństwem.

Na zdj.: Chrystus - rzeźba nagrobna; fot.: autor.

Niejednokrotnie jedyną pamiątką przesiedleńców po majątku pozostawionym na Kresach był urzędowy opis mienia.

Na zdj.: przykład karty – opisu mienia pozostawionego.

fot.: autor.

- 1 kwiecień – Hutę Gliwice oraz Hutę Łabędy przyłączono do Gliwickich Zakładów Hutniczych.
- W hucie „Łabędy” uruchomiono walcownię uniwersalną.
- 6 maja - Zmarł prezydent Gliwic Jan Koj.
- 8 maja – Nowym prezydentem miasta został wybrany Feliks Świerczak.
- Fabryka Odczynników Chemicznych zostaje połączona z biurem obrotu odczynnikami. Powstaje POCh – Polskie Odczynniki Chemiczne.
- Gliwickie lotnisko zostało wyposażone w trzy dwusilnikowe, niemieckie samoloty.
- Maj – Ze względu na fatalny stan techniczny spalonego przez czerwonoarmistów budynku mieszczącego przed 1945 rokiem teatr miejski, zapadła decyzja o pozyskaniu na potrzeby nowego teatru zabudowań dawnej restauracji „Neue Welt”.
- W ciągu ul. Bolesława Krzywoustego przerzucono nad Kłodnicą most dla pieszych. Jest to jeden z pierwszych mostów aluminiowych w Europie.
- W klubie ŁTS Łabędy rozpoczyna grać fenomenalny piłkarz Lucjan Brychczy, znany za sprawą węgierskiego trenera jako „Kici”.

- *Miasto zamieszkuje już 120 663 obywateli.*
- *Październik - Udostępniono zwiedzającym wyremontowaną Palmiarnię Miejską.*
- *15 listopada - Powstają Śląsko - Dąbrowskie Linie Komunikacyjne zarządzające gliwickimi tramwajami.*
- *15 grudnia – powstaje Polska Zjednoczona Partia Robotnicza.*
- *22 grudnia – I sekretarzem Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (PZPR) został Bolesław Bierut.*

1949

- *20 styczeń - Zostaje powołana do życia Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej.*
- *23 styczeń – wchodzi w życie zakaz publicznego uprawiania kultu religijnego: organizowania procesji na drogach publicznych, pielgrzymek, stawiania kapliczek, etc.*
- *5 marca - W wyniku fuzji klubów powstaje w miejsce KS „Piast” Gliwice Zrzeszenie Sportowe „Metal Piast” Gliwice.*
- *10 maja - Miał miejsce ostatni pochówek na Cmentarzu Hutniczym.*
- *Ostatni pochówek odbył się także na Cmentarzu Tryńskim.*
- *1 czerwca – Funkcję prezydenta miasta powierzono czasowo dotychczasowemu wiceprezydentowi Marianowi Mikunickiemu.*
- *16 czerwca - Odsłonięto pomnik Fryderyka Chopina. Autorem projektu cokołu był Zygmunt Acedański. W centrum kompozycji umieszczono plakietę z wizerunkiem wielkiego kompozytora autorstwa Jana Wysockiego.*

- *W Gliwicach urodził się Zbigniew Matwiejew, szpadzista, uczestnik olimpiady w Montrealu.*
- *Przy ul. Dworcowej zostaje otwarta modelarnia lotnicza.*
- *Profesor architektury Tadeusz Teodorowicz - Teodorowski projektuje budynek Wydziału Inżynieryjno - Budowlanego Politechniki Śląskiej.*
- *W dawnej fabryce drutu przy ul. Dubois uruchomiono cynkownię drutu.*
- *Lipiec – Przy ul. Strzody powstaje Biuro Studiów i Projektów Przemysłu Chemicznego „Biprochem”.*
- *13 lipca – Papież Pius XII wydał dekret o ekskomunice dla każdego katolika przystępującego do partii komunistycznej.*
- *12 sierpnia – W odpowiedzi na dekret papieski Miejska Rada Narodowa w Gliwicach potępiła politykę Watykanu.*
- *Po dwóch latach od ogłoszenia rozstrzygnięto konkurs na nowy herb miasta, jednak jego nadanie nastąpi dopiero kilkanaście lat później.*
- *W Gliwicach urodził się Marek Dąbrowski, florecista z klubu Piast Gliwice, złoty medalista igrzysk olimpijskich w Monachium (1972), uczestnik olimpiady w Montrealu (1976).*
- *Do Gliwic przeprowadza się poeta Tadeusz Różewicz. Będzie mieszkał w naszym mieście do 1968 roku.*
- *Gimnazjum Kupieckie zostaje przekształcone w Liceum Handlowe.*
- *Miasto liczy 128 203 mieszkańców.*
- *Powstaje nowa hala targowa przy ul. Lipowej oraz miejskie targowisko przy stadionie „Piasta”.*
- *1 września – Zostaje powołane do życia I Liceum Ogólnokształcące przy ul. Zimnej Wody.*

Niektórzy
przesiedleńcy
posługiwali się
jeszcze
dokumentami
wystawionymi
przez Niemców.

W krótkim
czasie w zamian
za pola
zostawione na
Wschodzie
nadano im
nową ziemię.

Na zdj.:
kennkarta oraz
akt nadania
ziemi;
fot.: autor.

- 9 września – Zmarł pierwszy proboszcz kościoła p.w. św. Ap. Piotra i Pawła, ks. Józef Jagło.
- 21 września – Zachodnia strefa okupacyjna Niemiec zostaje przekształcona w Bundesrepublik Deutschland – Republikę Federalną Niemiec. Fakt ten spotkał się z ogólnym potępieniem.
- 7 październik – Radziecka strefa okupacyjna Niemiec zostaje przekształcona w Deutsche Demokratische Republik – Niemiecką Republikę Demokratyczną, państwo socjalistyczne podporządkowane Moskwie. Tym razem powstanie nowego państwa niemieckiego zostało poparte na wielu wiecach.
- Redaktorem naczelnym „Neues Deutschland” - największego dziennika NRD zostaje urodzony w Gliwicach Rudolf Herrstadt.
- W Gliwicach urodziła się Halina Bendkowski, dziennikarka, działaczka ruchu feministycznego i lesbijskiego.

Krótko po wojnie aktywne jeszcze były środowiska żydowskie.

Na zdj.: żydowski dom przedpogrzebowy. Fot.: autor.

- *Z Zabrze do Gliwic zostało przeniesione Biuro Projektowania Urzędów Hutniczych „Biprohut”.*
- *18 listopada – Prezydentem Gliwic zostaje Szczepan Jurczak.*
- *Grudzień - Odbył się ostatni pogrzeb na cmentarzu Starokozielskim.*

1950

- *1 stycznia – zlikwidowano koncern państwowy Gliwickie Zakłady Hutnicze.*
- *Zamknięto cmentarz Starokozielski.*
- *1 marca – Powstaje Przedsiębiorstwo Budowy Chłodni „Chłodnie Kominowe”.*
- *1 kwietnia – Patronem Huty Łabędy został Józef Stalin.*
- *Tego samego dnia – Huta „1 Maja” staje się samodzielnym zakładem produkcyjnym.*
- *23 kwietnia – Cmentarz żołnierzy radzieckich zostaje ostatecznie przeniesiony na nowe miejsce przy ul. Sobieskiego. Tym samym przestał istnieć cmentarz armii radzieckiej na Placu Mickiewicza.*
- *30 maj – Po rezygnacji dotychczasowego prezydenta miasta nowym zostaje Tadeusz Kowalski.*
- *3 czerwca – reforma administracyjna – funkcje Zarządu Miasta przejmuje Prezydium MRN, której przewodniczącym zostaje Piotr Zając.*
- *Tego samego dnia następuje też reforma struktury Wojsk Ochrony Pogranicza. 21 Brygada Ochrony Pogranicz podlega Ministerstwu Bezpieczeństwa Publicznego zostaje rozformowana. W jej miejsce powstaje 4 Brygada WOP podlega Ministerstwu Spraw Wewnętrznych.*

*Podobnie jak w Związku Radzieckim,
Stalin był czczony niemal jak
„ojciec narodu”.*

*Na zdj.: srebrzona odznaka ze
Stalinem. Obok: zegar na wieży
budynku NSA.*

Fot.: autor.

- *W Gliwicach urodził się Krzysztof Zgraja, kompozytor, muzyk, wirtuoz fletu.*
- *Powstaje Zakład Badań i Pomiarów „Energopomiar”.*
- *Spalony budynek byłego hotelu „Haus Oberschlesien” oddano w użytkowanie Centralnego Zarządu Przemysłu Chemicznego.*
- *Gliwicki rabin Kiwa Gross emigruje do Izraela.*
- *28 czerwca - Reforma administracyjna - powstaje województwo Katowickie.*
- *6 lipca – Na mocy układu w Zgorzelcu państwo niemieckie (NRD) uznało zachodnią granicę Polski. Ustaleń układu nie uznała Republika Federalna Niemiec.*
- *10 lipiec - Gliwice odwiedza ks. kard. Stefan Wyszyński, prymas Polski.*
- *12 lipca - Na Politechnice Śląskiej utworzono Wydział Górniczy.*
- *Powstaje Centralna Sekcja Alpinizmu Akademickiego Związku Sportowego.*
- *Zakład Oczyszczania Miasta zostaje przekształcony w Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania – MPO.*
- *Narodowy spis powszechny - Gliwiczanie jest 131 889.*

- *Do życia powołano gliwicki ZREMB – Zakład Remontu Maszyn Budowlanych.*
- *Powstają GZMO – Gliwickie Zakłady Materiałów Ogniotrwałych.*
- *1 październik - Z nakazu partyjnego uroczyste obchodzono 700 - lecie miasta.*
- *Z tej okazji grupa mieszkańców miasta pod kierownictwem Karola Kostki ustawiła na wieży kościoła p.w. Wszystkich Świętych ośmiometrowy, drewniany krzyż wyłożony nierdzewną blachą.*
- *Listopad - Dyrektorem szkoły przy ul. Górnych Wałów zostaje Marian Rymer.*
- *5 grudzień – Przy ul. Kozielskiej oddano do użytku szpital chorób zakaźnych.*

1951

- *1 stycznia – Przy ul. Zygmunta Starego ulokowano Miejską Stację Pogotowia Ratunkowego.*
- *8 stycznia – Upaństwowiono wszystkie apteki.*
- *18 stycznia – Zniesiono święto uchwalenia konstytucji 3 maja.*
- *W granice miasta włączono Stare Gliwice.*
- *27 luty - W miejsce Śląsko - Dąbrowskich Linii Komunikacyjnych powstaje Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne.*
- *Instytut Muzyczny zostaje przekształcony w Szkołę Muzyczną.*
- *Przy ul. Górnych Wałów przekształcono 4 zgromadzone w jednym budynku szkoły w Liceum Ogólnokształcące.*
- *Przy ul. Kozielskiej siedzibę znajduje Zasadnicza Szkoła Górnicza.*
- *Z huty „Łabędy” zostają wydzielone Zakłady Mechaniczne „Łabędy”.*
- *W „Bumarze” Łabędy wyprodukowano pierwszy czołg.*
- *25 maj – Przewodniczącym Miejskiej Rady Narodowej zostaje Tadeusz Kowalski.*

- Przy Centralnym Zarządzie Przemysłu Chemicznego powstaje Koło Terenowe PTTK „Synteza”.
- Rozpoczyna działalność Gliwickie Towarzystwo Fotograficzne.

Aby „wyrównać szanse” obywateli, rząd wprowadził kilkustopniową wymianę pieniędzy z limitem wymienianej kwoty. Na zdj.: banknoty serii 1946 i 1947 projektu Wacława Borowskiego oraz ulotka PZU. Kolekcja prywatna. Fot.: autor.

Wszystkie stare budynki miasta zostały zagospodarowane. Wykorzystano też istniejącą infrastrukturę techniczną.

Na zdj.: szkoła muzyczna.
Dół: wieża ciśnień.
Fot.: autor.

- *Uruchomiono Fabrykę Kosmetyków „Viola”.*
- *Na Trynku w pobliżu lotniska rozpoczyna działalność Przedsiębiorstwo Montażowe Przemysłu Chemicznego „Montochem”.*
- *Działające od 1945 roku Państwowe Zakłady Samochodowe zostają przekształcone w Gliwicką Wytwórnię Części Samochodowych.*
- *Powołano do życia MZBM – Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych.*
- *Rozpoczyna działalność II Liceum Ogólnokształcące.*
- *W mieście mieszka 133 452 osoby.*
- *Rozpoczyna się remont gliwickiego zamku.*
- *Powstał Instytut Metali Nieżelaznych.*
- *1 września – We wszystkich szkołach wprowadzono obowiązkową naukę języka rosyjskiego.*
- *W V Liceum Ogólnokształcącym rozpoczyna naukę zamieszkała na Trynku Elżbieta Sommer, popularna prezenterka pogody zwana przez widzów „Chmurką”.*
- *Wydział Inżynieryjno - Budowlany Politechniki Śląskiej opuszcza budynek zwany „Czerwoną Chemią” i przenosi się do nowej siedziby przy ul. Akademickiej.*

- 28 listopada – Zarządzeniem ministra przemysłu ciężkiego zostaje powołany do życia Instytut Metali Nieżelaznych.
- 1 grudnia - Patronem Politechniki zostaje przodownik pracy, górnik, Wincenty Pstrowski.
- 7 grudnia – Przy ul. Sowińskiego powstaje Instytut Chemii Nieorganicznej.
- 12 grudzień – Jednemu z gliwickich osiedli nadano imię Ludwika Waryńskiego. Po kilku latach powrócono jednak do pierwotnej nazwy „Trynek”.
- Grudzień - Rusza budowa budynku Wydziału Górniczego.

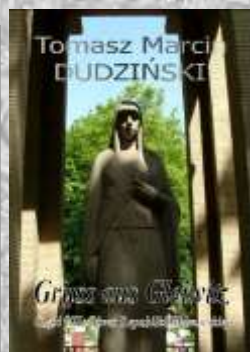
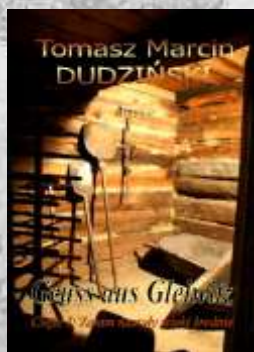
Niektóre ulice miasta nie zmieniły się od momentu powstania, lub zmieniły się nieznacznie.

Na zdj.: skrzyżowanie ul. Kościuszki i ul. Daszyńskiego. Fot.: autor.

*Ciąg dalszy historii grodu nad Kłodnicą w książce
„Gruss aus Gleiwitz. Część XI: Polska Rzeczpospolita Ludowa”*

Do tej pory ukazały się:

Tomasz Marcin DUDZIŃSKI

Gruss aus Gleiwitz

To amatorskie opracowanie historii Gliwic na tle historii Śląska ujęte w prostą formę kalendarium. Większość dostępnych opracowań historycznych dotyczących dziejów grodu nad Kłodnicą jest zbyt szczegółowa, dotyczy także zbyt krótkiego okresu czasu. Ponadto wszystkie te opracowania są pozycjami kosztownymi, ukazują się w znikomym nakładzie i próżno ich szukać w internecie.

Album „Gruss aus Gleiwitz” ma nad nimi poważną przewagę - jest pozycją całkowicie darmową i ogólnodostępną.

Gruss aus Gleiwitz